

SMALL&POWERFUL: MALA PREDUZEĆA I PREDUZETNICI U SRBIJI

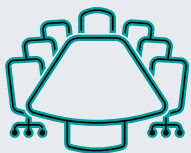
Maj 2025. godine

Struktura uzorka

Pripadnost

70%
Privredna društva

30%
Preduzetnik

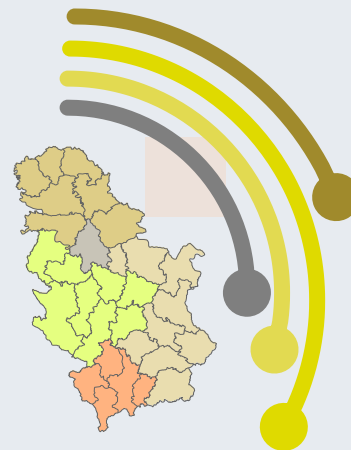
Region

40%
Beograd

24%
Vojvodina

21%
Šumadija i
Zapadna Srbija

15%
Južna i
Istočna Srbija

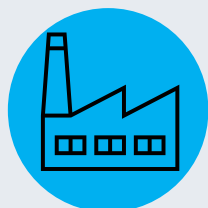
Pol vlasnika/direktora

71%
Muški

29%
Ženski

Delatnost

Proizvodnja

27%

Trgovina

32%

Usluge

41%

Broj zaposlenih

17%

Nema zaposlenih

16%

Jedan
zaposleni

51%

2-9
zaposlenih

16%

10-49
zaposlenih

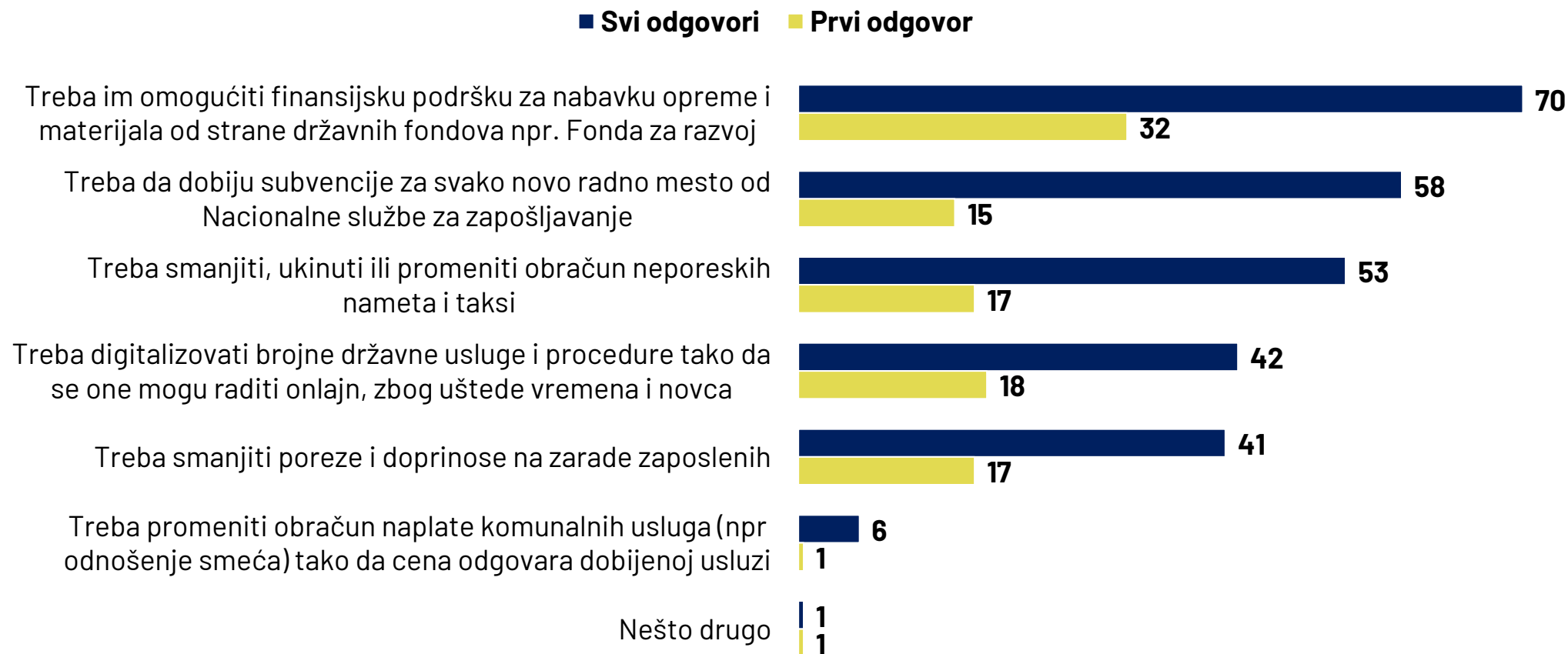

OPTEREĆENJE U POSLOVANJU

01

Olakšice za poslovanje početnika

Sedam od deset predstavnika biznisa veruje da bi početnicima pomogla finansijska podrška državnih fondova za nabavku opreme i materijala. Zatim, skoro 60% smatra da bi početnicima značile subvencije za nova radna mesta, a preko polovine navodi isto za umanjeње neporeskih nameta i taksi (53%). Dve petine male privrede takođe ističe digitalizaciju državnih usluga i procedura (42%), kao i umanjeње poreza i doprinosa na zarade zaposlenih (41%).

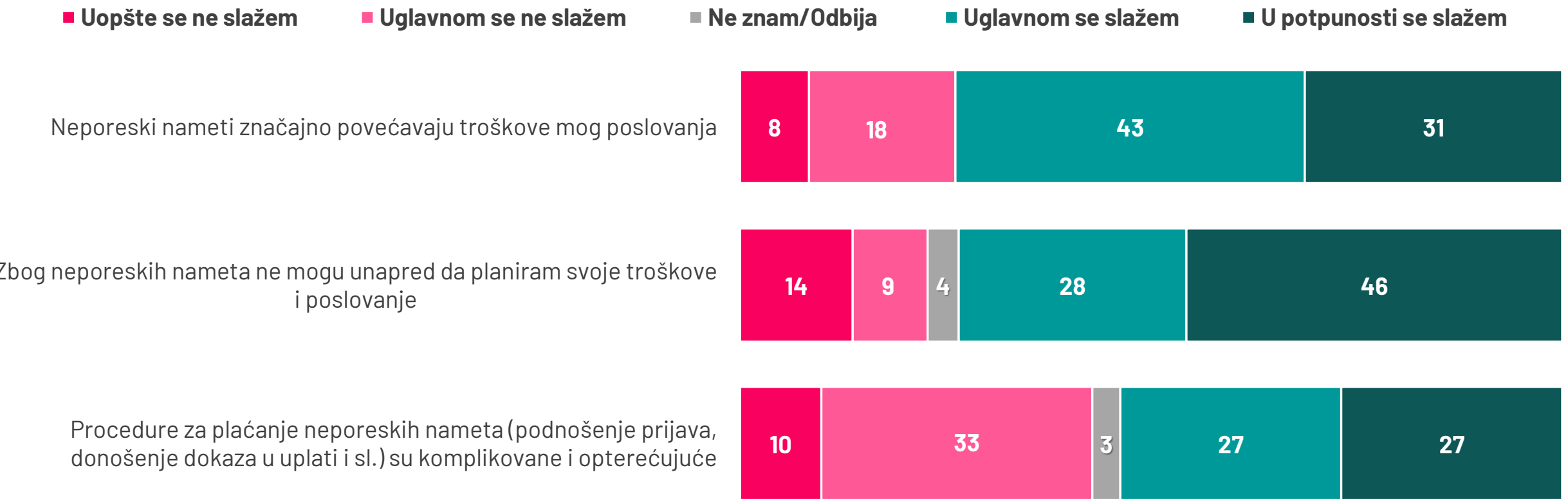
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Prema Vašem mišljenju, šta treba uraditi da bi se olakšalo početnicima u poslovanju? / Do 3 odgovora
Baza: Ukupna ciljna populacija

Uticaj neporeskih nameta na poslovanje

Neporeski nameti značajno povećavaju troškove poslovanja i onemogućavaju planiranje troškova kod tri četvrtine male privrede. Svi predstavnici proizvodnje se slažu da neporeski nameti ometaju njihovo planiranje troškova i poslovanja. Takođe, neporeski nameti značajno češće ometaju planiranje troškova ženama preduzetnicima (88%) nego muškarcima (67%). Oko polovine (54%) malih biznisa bi okarakterisali neporeske namete kao komplikovane i opterećujuće.

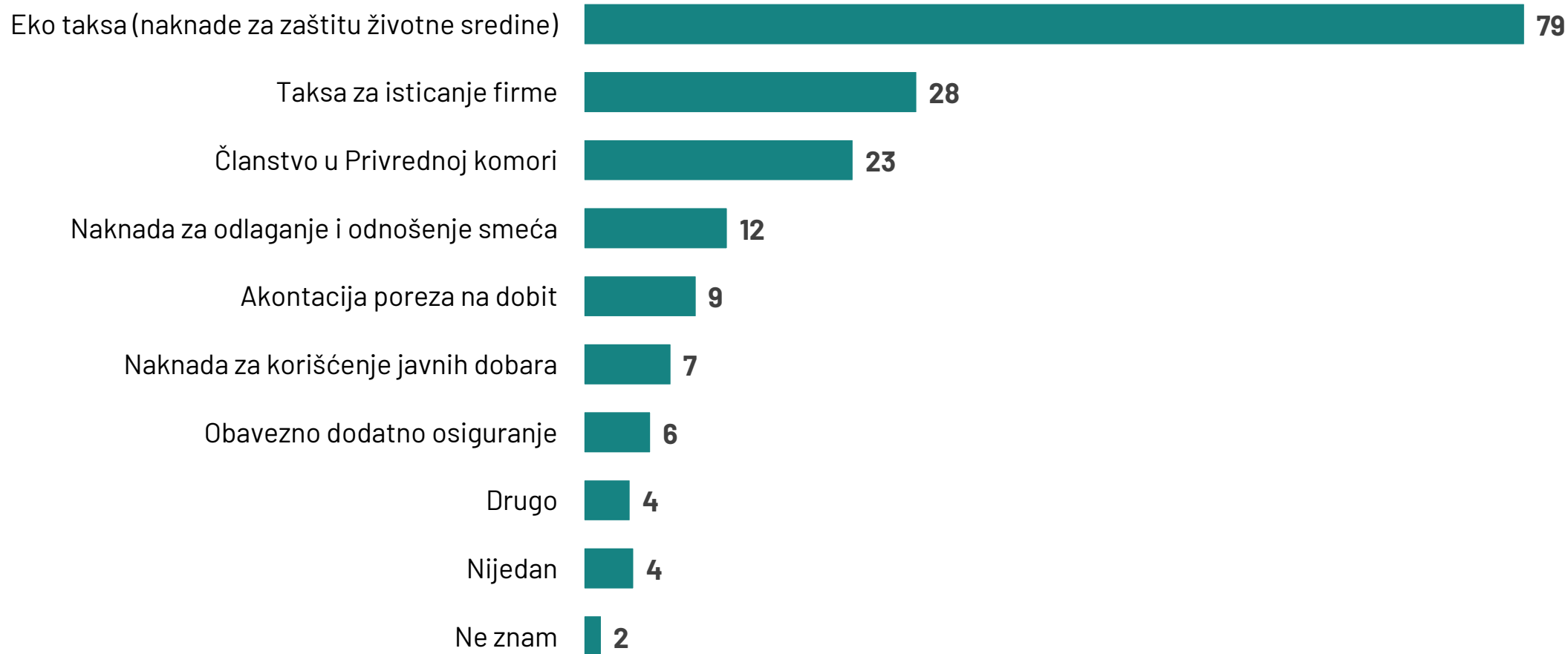
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Koliko se slažete sa sledećim tvrdnjama koje se odnose na neporeske namete, poput firmarine, eko-takse, plaćanja različitih taksi za administrativne procedure i slično?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Najčešći neporeski nameti

Čak četiri petine (79%) plaća eko taksu, zatim 28% taksu za isticanje firme i 23% nadoknadu za članstvo u Privrednoj komori. Interesantno je da 9% navodi akontaciju poreza na dobit, što ukazuje na to da u percepciji malih privrednika ne postoji jasna diferencijacija poreskih i neporeskih nameta.

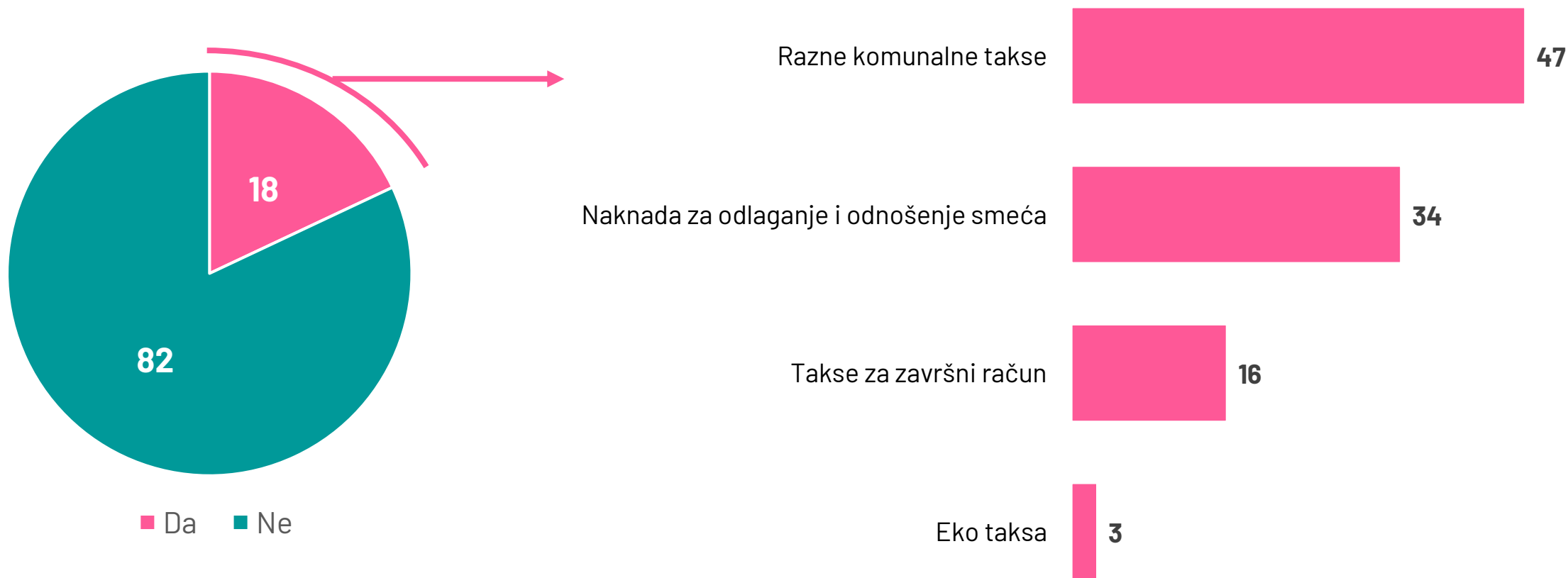
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Nabrojite neporeske namete koje najčešće plaćate na godišnjem nivou? / Višestruki odgovori

Baza: Ukupna ciljna populacija

Višestruko plaćanje istih taksi

Skoro petina predstavnika malih biznisa ima osećaj da iste takse plaća više puta, pod različitim nazivom. Među njima, polovina (47%) veruje da su to razne komunalne takse, a trećina (34%) da su u pitanju naknade za odlaganje i odnošenje smeća. Zatim, 16% veruje da se takse za završni račun plaćaju više puta.

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Da li imate osećaj da neke takse ili naknade državi plaćate više puta, ali pod različitim nazivom?

Baza: Ukupna ciljna populacija

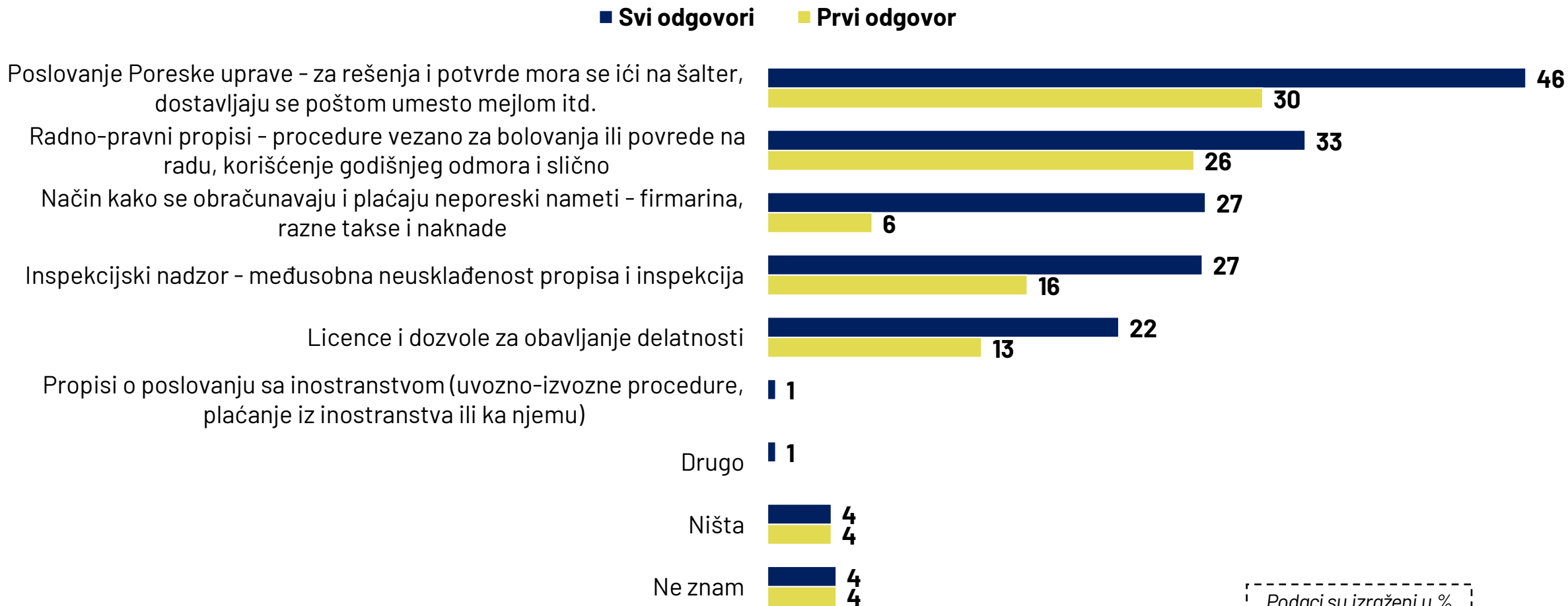
Pitanje: Za koje takse ili naknade mislite da državi plaćate više puta, ali pod različitim nazivom?

Baza: Oni koji imaju osećaj da neke takse ili naknade državi plaćaju više puta, ali pod različitim nazivom (18% od ciljne populacije)

Najveći problemi za poslovanje

Skoro polovina preduzeća i preduzetnika (46%) kao najveću prepreku za svoje poslovanje vidi način funkcionisanja Poreske uprave, dok trećina ističe radno-pravne propise. Zatim, 27% smatra da su način obračunavanja i plaćanja neporeskih nameta i inspekcijski nadzor najveći problemi za poslovanje.

Podaci su izraženi u %

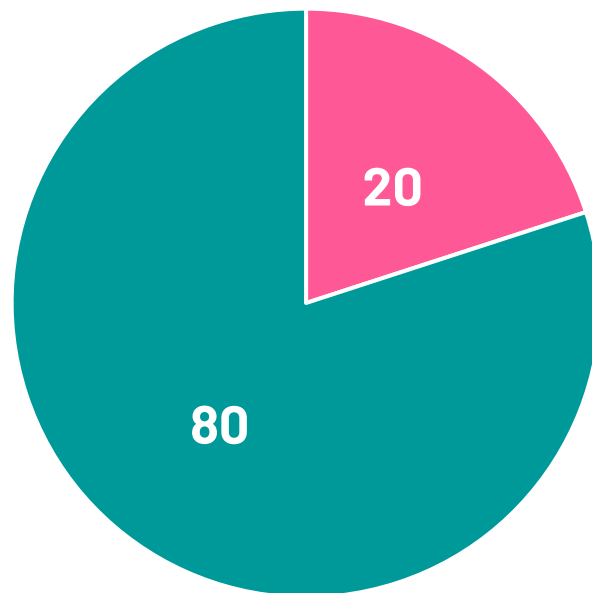
Pitanje: Šta od navedenog predstavlja najveće probleme za Vaše poslovanje? / Višestruki odgovori

Baza: Ukupna ciljna populacije

Način obavljanja administrativnih i računovodstvenih poslova

Čak četiri petine male privrede angažuje računovođu za obavljanje administrativnih i računovodstvenih poslova, dok 20% takve poslove završava samostalno. Biznisi koji se bave proizvodnjom značajno češće od proseka samostalno obavljaju administrativne poslove (40%), a sektor trgovine to čini značajno ređe (6%).

Angažujemo računovođu

Obavljamo samostalno

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Da li administrativne i računovodstvene poslove obavljate sami ili angažujete računovođu?

Baza: Ukupna ciljna populacije

Poželjne izmene propisa

Najveći efekat na poboljšanje poslovanja malih preduzeća i preduzetnika bi imalo smanjenje poreskog opterećenja na zarade i ukidanje članstva u Privrednoj komori Srbije. Zatim, trećini biznisa bi značilo smanjenje neporeskih nameta i digitalizacija državnih usluga.

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Odaberite tri izmene propisa za koje smatrate da bi značajno pojednostavile ili olakšale Vaše poslovanje. / Do 3 odgovora

Baza: Ukupna ciljna populacije

Informisanje o promenama u regulativi

Čak sedam od deset biznisa je zadovoljno dostupnim kanalima za informisanje o izmenama propisa koji utiču na njihovo poslovanje. Skoro se svi informišu o izmenama regulativa putem svojih računovođa i savetnika (91%), dok tećina to čini preko zvaničnih sajtova institucija, kolega, prijatelja i poznanika. Žene preduzetnice češće koriste ove neformalne kanale informisanja (49%). Besplatna online platforma za informisanje bi bila značajna praktično svim biznisima (96%).

Pitanje: Koliko ste zadovoljni dostupnim kanalima putem kojih se informišete o izmenama propisa koji uređuju Vaše poslovanje?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Pitanje: Kako se informišete o promenama u regulativi koje utiču na Vaše poslovanje? / Višestruki odgovori
Baza: Ukupna ciljna populacija

Pitanje: Ocenite koliko bi Vam bilo značajno da se napravi nova besplatna online platforma za informisanje o promenama regulative koje utiču na Vaše poslovanje
Baza: Ukupna ciljna populacija

Podaci su izraženi u %

DIGITALIZACIJA ADMINISTRATIVNIH PROCEDURA I POSLOVANJA

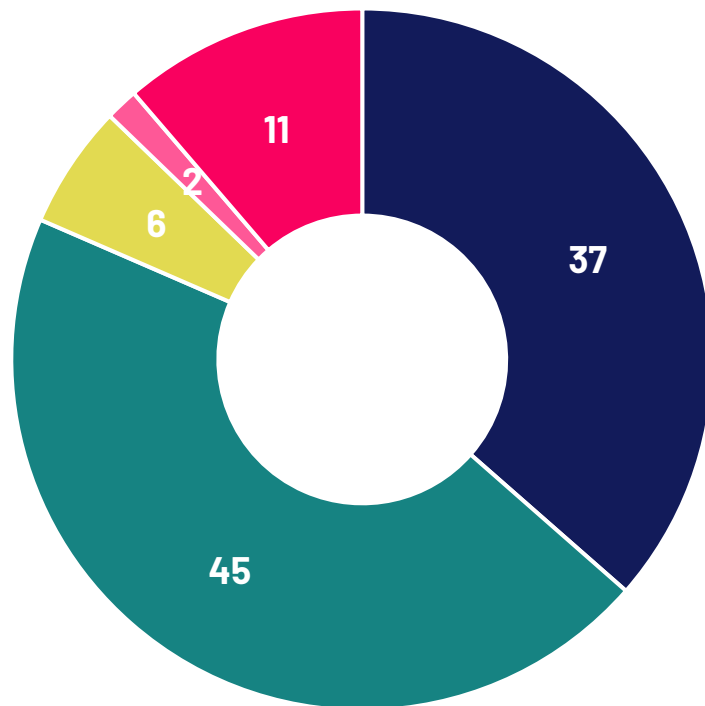
02

Korišćenje eUprave u poslovne svrhe

Četiri petine (82%) privrednika ima otvoren nalog na eUpravi za poslovne svrhe. Nešto više od trećine navodi da koristi svoj nalog, a 45% da nalog uglavnom koriste zaposleni ili računovođa. Oko jedne petine malih biznisa je zainteresovano za obuku o eUpravu.

Korišćenje eUprave u poslovne svrhe

- Da, imam otvoren nalog i koristim po potrebi
- Da, imam otvoren nalog, ali ga mahom moj računovođa ili zaposleni koriste umesto mene
- Da, ali ga mahom članovi porodice koriste umesto mene
- Ne, ali bih otvorio/la kada bi me neko obučio kako da ga koristim
- Ne i nisam zainteresovan da otvorim nalog

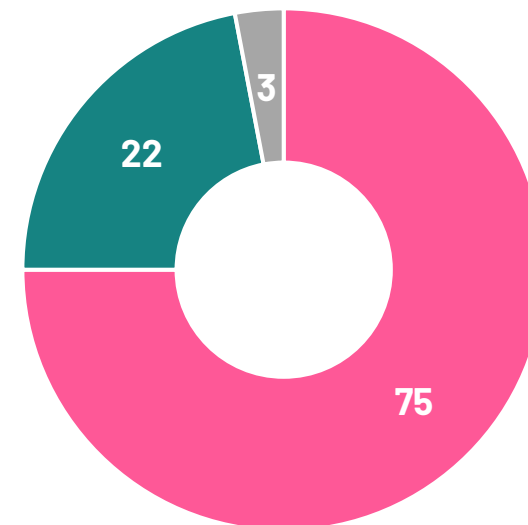
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Da li koristite usluge eUprave za potrebe svog poslovanja?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Zainteresovanost za obuku

- Ne
- Da
- Ne zna

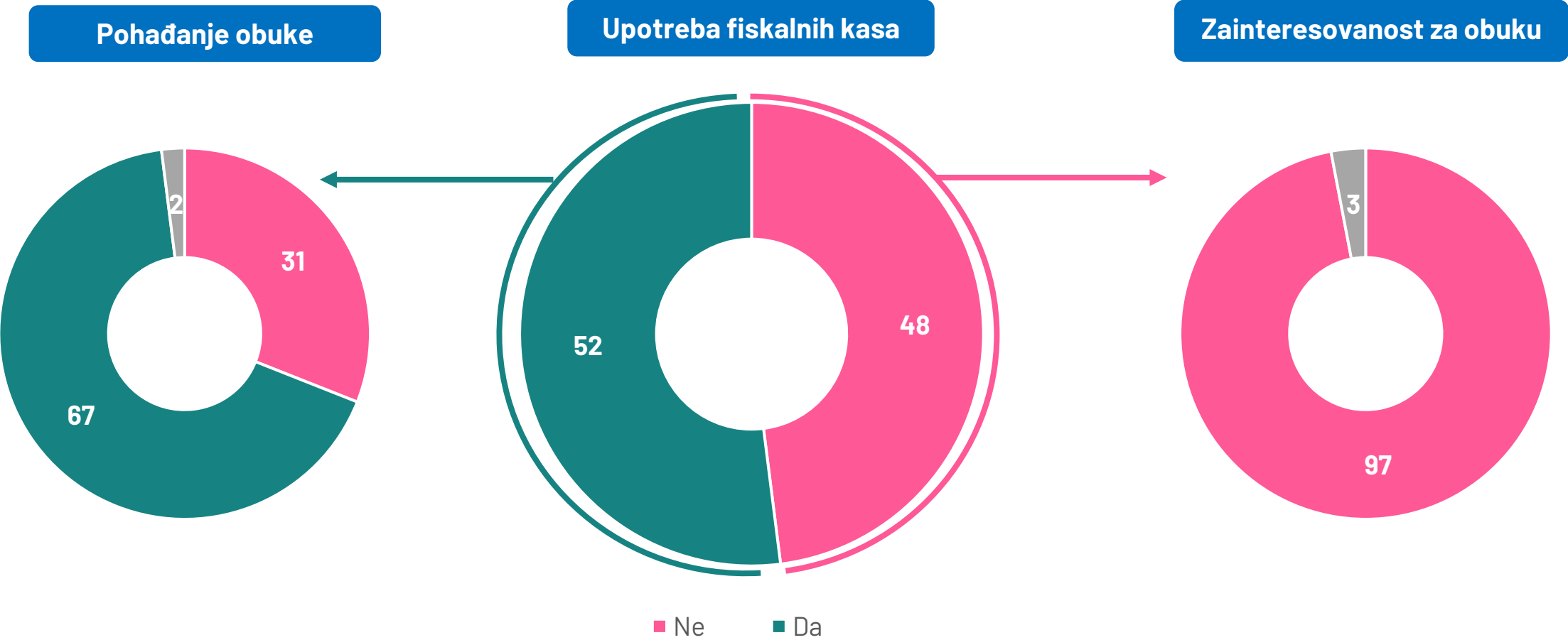
Pitanje: Da li biste Vi ili neko od Vaših zaposlenih pohađali obuku o upotrebi portala eUprava za privredne subjekte?

Baza: Oni koji koriste usluge eUprave za potrebe svog poslovanja (87% od ciljne populacije)

Fiskalne kase

Oko polovine predstavnika privrede upotrebljava fiskalne kase (52%). Od tog broja, 67% se obučavalo za njihovo korišćenje. S druge strane, obuka za korišćenje ne bi navela one koji ne koriste fiskalne kase da ih uvedu. Drugim rečima, izostanak obuke nije prepreka za uvođenje fiskalnih kasa.

Pitanje: Da li ste išli na neku obuku za korišćenje fiskalnih kasa?
Baza: Oni čije preduzeće koristi fiskalne kase (52% od ciljne populacije)

Pitanje: Da li Vaše preduzeće koristi fiskalne kase?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Pitanje: Da li bi Vas obuka za korišćenje fiskalnih kasa navela da se odlučite da ih koristite?
Baza: Oni čije preduzeće ne koristi fiskalne kase (48% od ciljne populacije)

Podaci su izraženi u %

Digitalizacija administrativnih procedura

Iako se pitanje odnosilo na digitalizaciju procedura, privrednici najpre ističu da bi im poslovanje olakšala bolja usklađenost zakona o knjigovodstvu sa SEF-om (9%). Ovu primedbu češće ističu žene (17%) nego muškarci (6%). Saradnja sa Poreskom upravom kroz digitalne kanale bi pozitivno uticalo na poslovanje 8% male privrede.

Podaci su izraženi u %

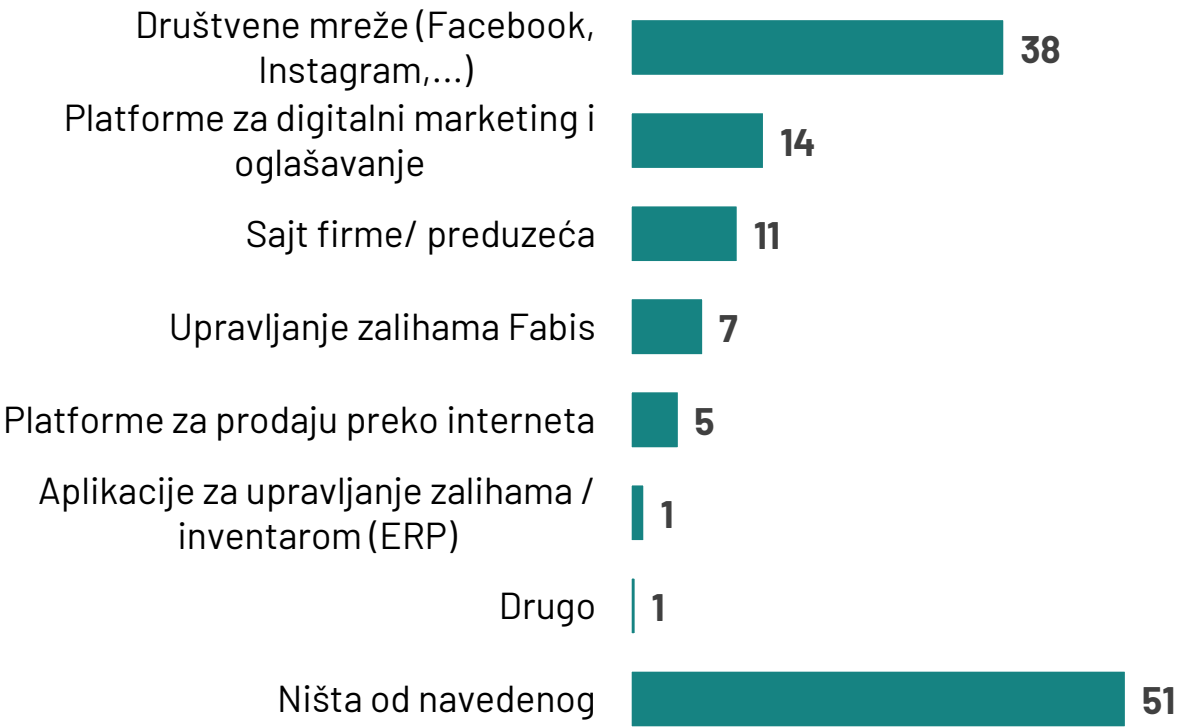
Pitanje: Navedite do tri ključne administrativne procedure čija digitalizacija bi Vam olakšala poslovanje. / Otvoreni odgovori

Baza: Ukupna ciljna populacije

Upotreba digitalnih alata

Polovina manjih preduzeća i preduzetnika koristi digitalne alate u svom poslovanju (49%), a ubedljivo najpopularnije su društvene mreže (38%), iza kojih slede platforme za digitalni marketing i oglašavanje (14%) i sajtovi firme (11%). Žene češće od muškaraca koriste platforme za upravljanje zalihama, a ređe digitalno glašavanje. Povećanje baze klijenata najčešće motiviše biznise da koriste digitalne alate (74%), zatim povećanje efikasnosti poslovanja (32%) i prodor na novo tržište (23%). Ipak, polovina ne koristi ni jednu vrstu digitalnih alata.

Upotreba digitalnih alata

Razlozi za uvođenje digitalnih alata

Pitanje: Koje od sledećih digitalnih alata koristite u svom poslovanju? / Višestruki odgovori
Baza: Ukupna ciljna populacije

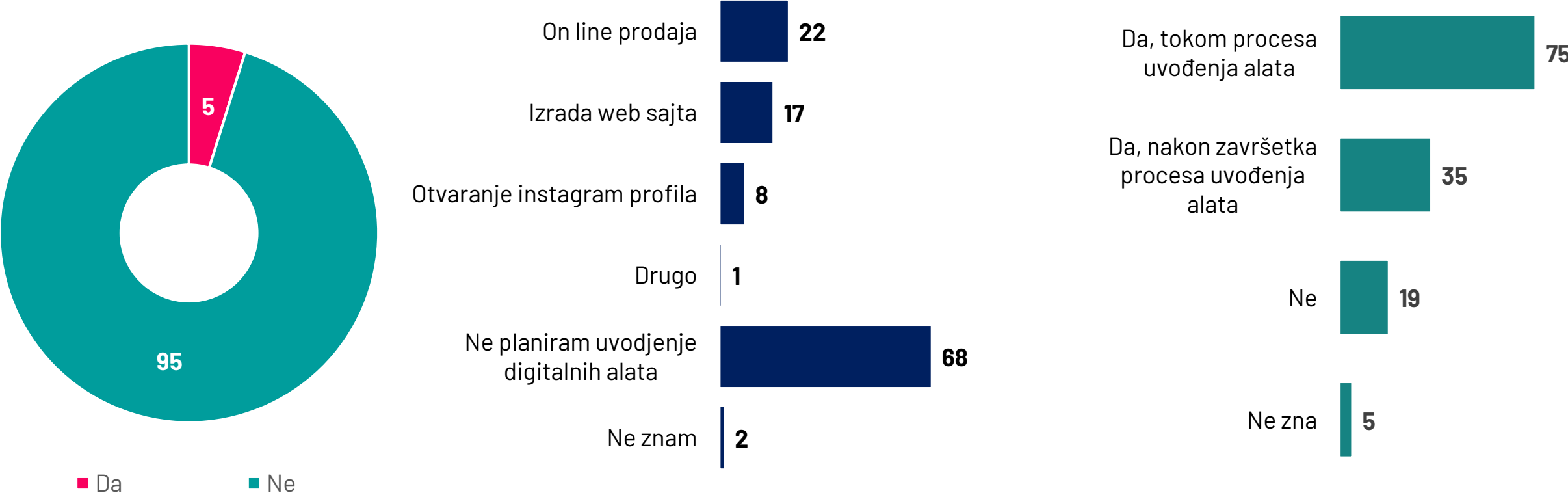
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Koji su ključni razlozi za uvođenje digitalnih alata u Vaše poslovanje? / Višestruki odgovori
Baza: Oni koji u svom poslovanju koriste neki od digitalnih alata (49% od ciljne populacije)

Digitalni alati

Uvođenje digitalnih alata u praktično svim slučajevima prolazi bez izazova. Najpoželjniji oblici digitalizacije su online prodaja (22%), izrada sajta (17%) i otvaranje instagram profila (8%). Primetno je da žene (36%) na vodećim pozicijama češće od muškaraca (16%) planiraju uvođenje online prodaje. Ipak, dve trećine male privrede ne planira uvođenje digitalnih alata u narednih godinu dana. Među onima koji planiraju digitalizaciju, tri četvrtine bi rado prihvatilo obuku tokom uvođenja alata, a 35% nakon završenog procesa.

Pitanje: Da li ste imali neke izazove po pitanju uvođenja i korišćenja digitalnih alata u svoje poslovanje?
Baza: Oni koji u svom poslovanju koriste neki od digitalnih alata (49% od ciljane populacije)

Pitanje: Koje digitalne alate biste želeli da uvedete u Vaše poslovanje u narednih godinu dana? / Višestruki odgovori
Baza: Ukupna ciljna populacija

Pitanje: Da li bi Vam značila podrška u vidu besplatnih obuka i treninga za Vas ili zaposlene nakon ili tokom uvođenja digitalnih alata? / Višestruki odgovori
Baza: Oni koji planiraju uvođenje digitalnih alata (32% od ciljane populacije)

Podaci su izraženi u %

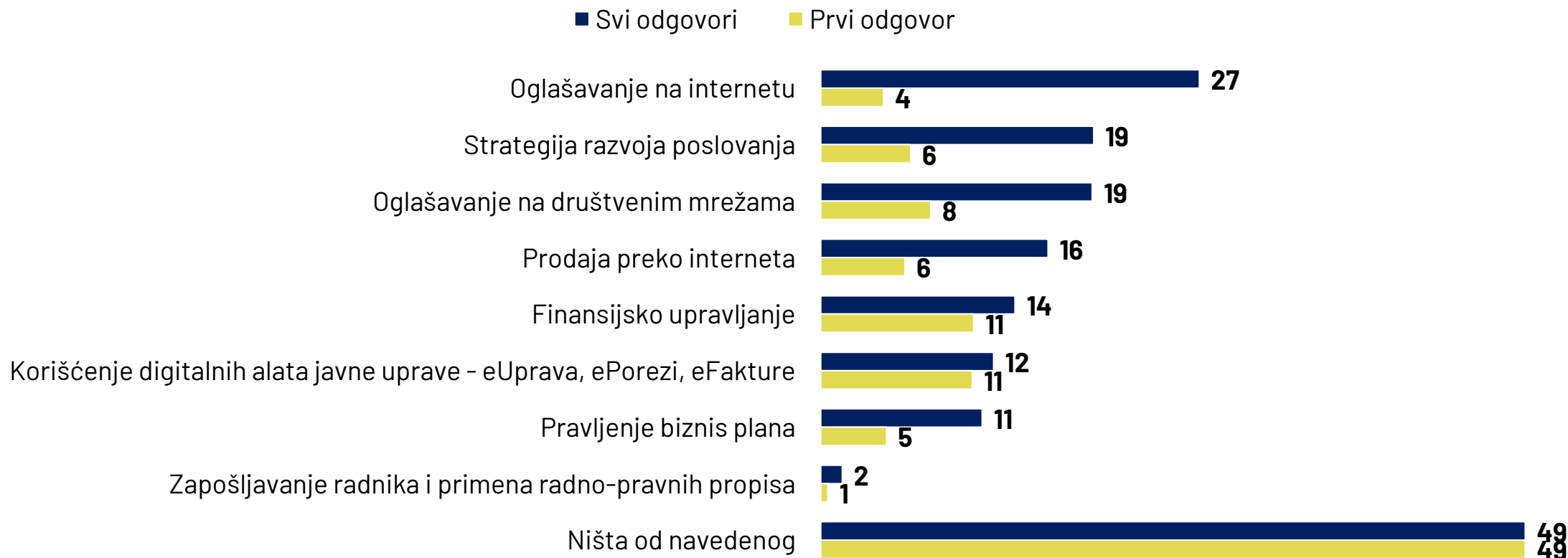

OBUKE I PODRŠKA U TRANSFERU ZNANJA MEĐU PREDUZETNICIMA I MALIM PRIVREDNICIMA

03

Poželjne obuke

Četvrtini malih preduzeća i preduzetnika bi značila obuka o oglašavanju na internetu, a petini dodatni trening za strategiju razvoja poslovanja i oglašavanje na društvenim mrežama. Biznisi koje predvode žene češće navode potrebu za obukom za online prodaju (29%), kao i oglašavanje na internetu (39%) i društvenim mrežama (30%). Ipak, polovina svih biznisa izjavljuje da im ni jedna vrsta obuke nije potrebna.

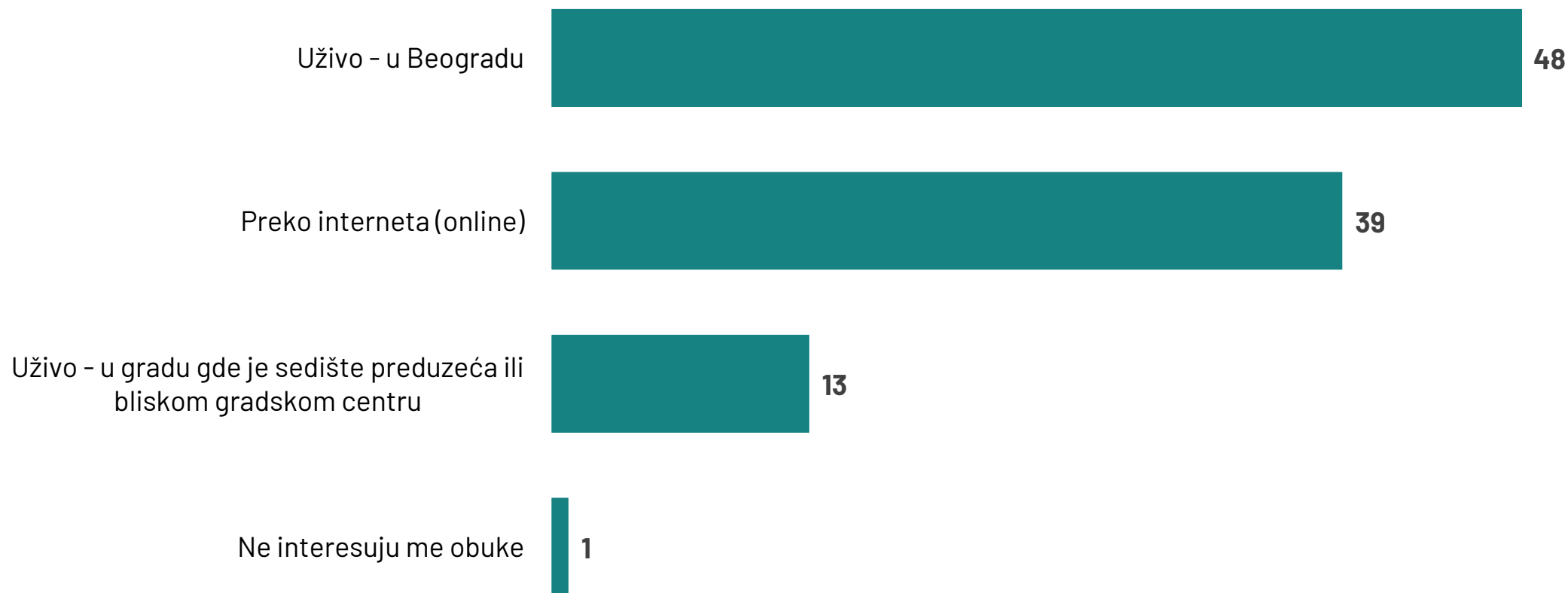
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Za koje od sledećih oblasti bi Vam pružanje obuka bilo najznačajnije? / Višestruki odgovori

Baza: Ukupna ciljna populacije

Najpoželjniji format obuka

Najpoželjniji oblik realizacije obuka je uživo u Beogradu (49%), zatim online (39%), dok su obuke uživo u blizini sedišta preduzeća najmanje popularne (13%).

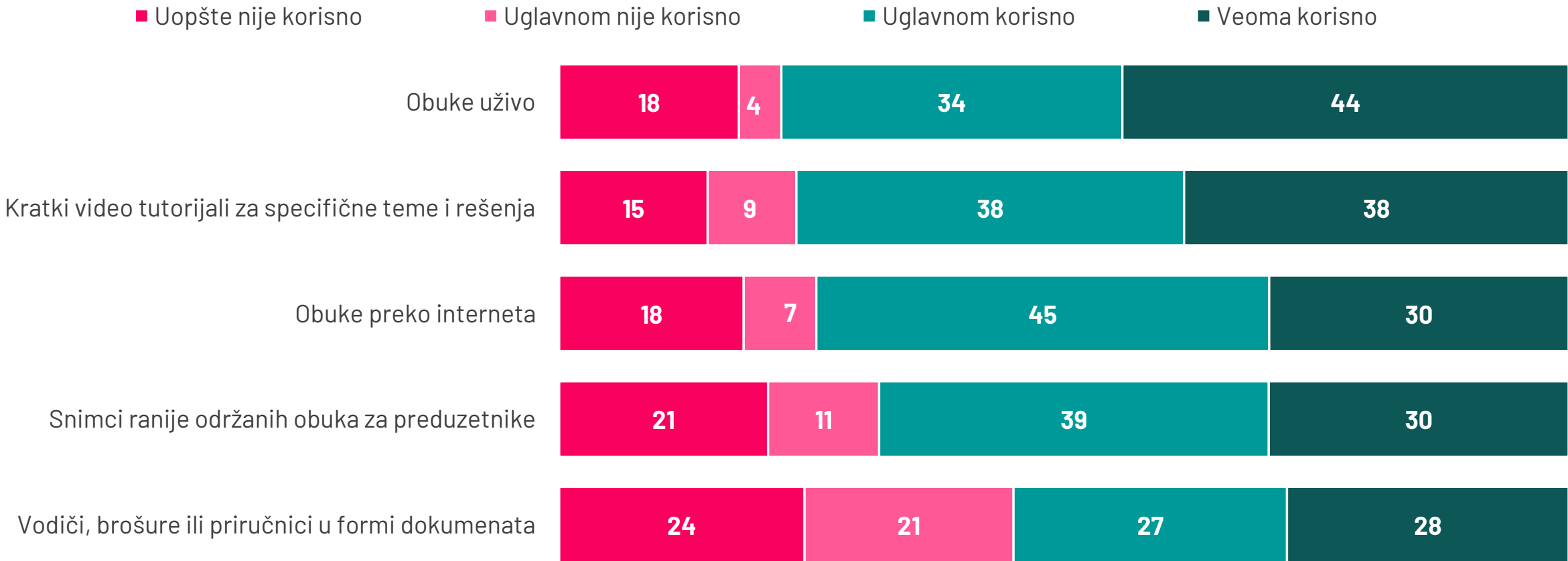
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Koji format obuka Vam najviše odgovara?

Baza: Oni koji su naveli najznačajniju oblast za pružanje obuka (51% od ciljne populacije)

Korisnost alata za sticanje znanja

Oko tri četvrtine male privrede veruje da su obuke uživo (78%), kratki video tutorijali (76%) i online obuke (75%) korisni vidovi sticanja znanja.

Pitanje: Kako biste ocenili korisnost sledećih alata za sticanje praktičnih znanja?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Podaci su izraženi u %

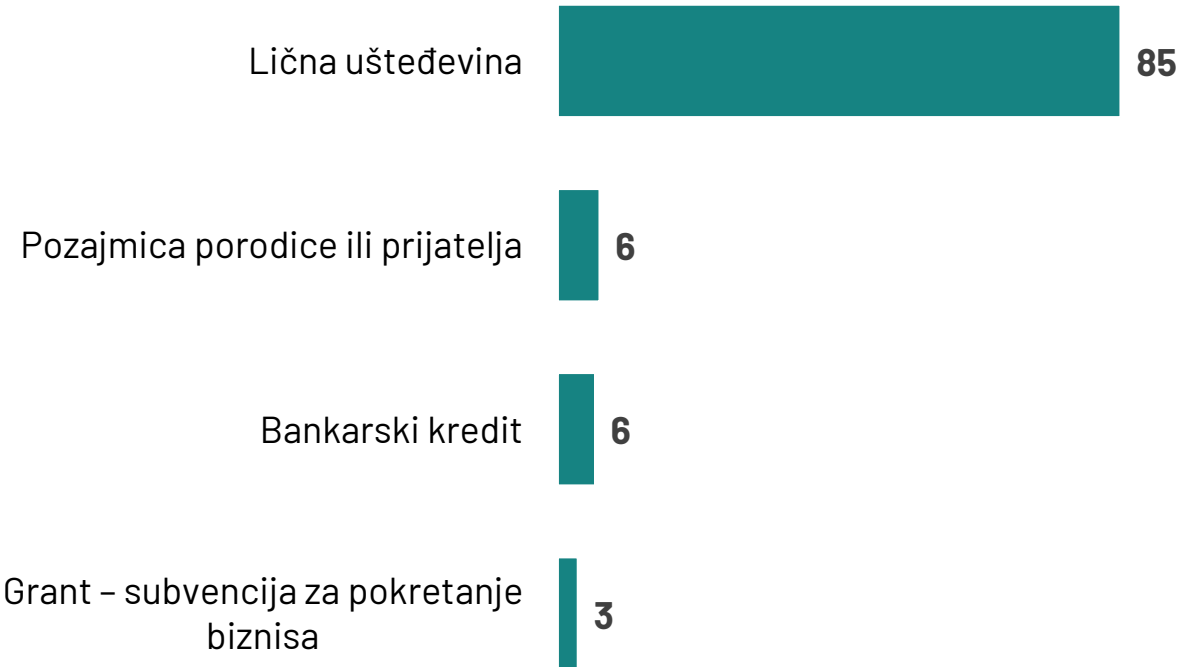
FINANSIRANJE POSLOVANJA

04

Finansiranje poslovanja

Ubedljivo najčešći način pokretanja poslovanja je pomoću lične ušteđevine (85%). Ali, nakon osnivanja, za dalji rast i razvoj biznisa, privrednici se najčešće oslanjaju na stečenu dobit (64%), potom na bankarske kredite (21%). Tek svako 10. preduzeće ili preduzetnik koristi ličnu ušteđevinu za dalji razvoj poslovanja. Interesantno je da žene (33%) na poziciji vlasnika ili direktora značajno češće od muškaraca (16%) odlučuju da prošire poslovanje uz pomoć kredita.

Finansiranje započinjanja poslovanja

Finansiranje rasta i razvoja poslovanja

Pitanje: Kako ste finansirali započinjanje svog poslovanja?
Baza: Ukupna ciljna populacije

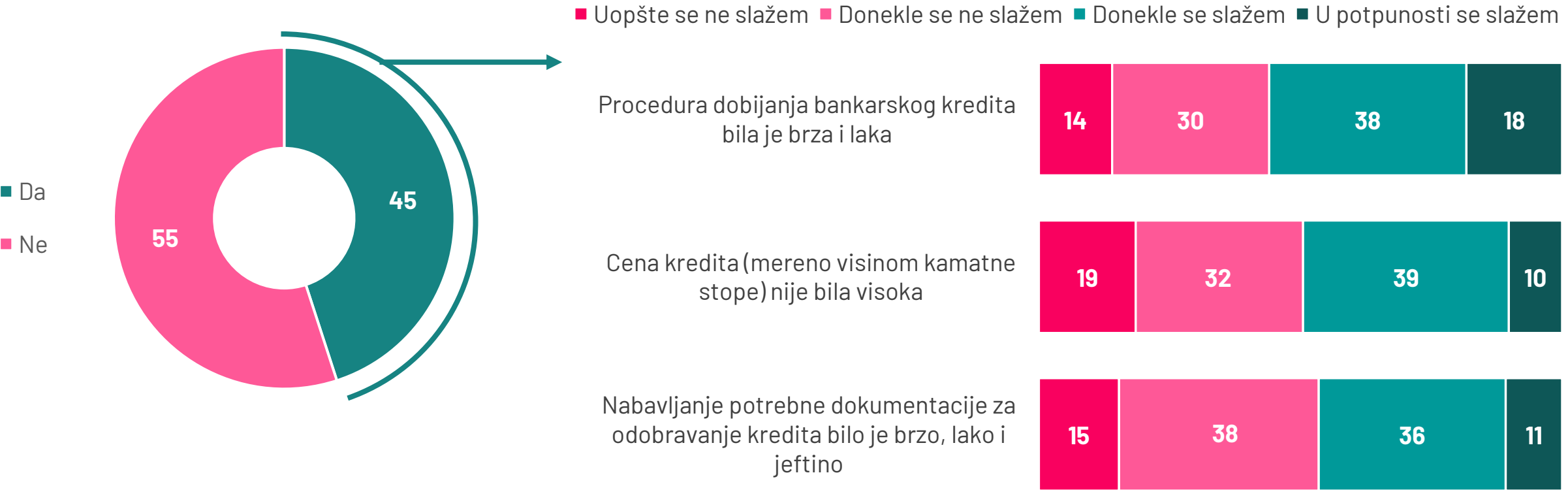
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Kako pretežno finansirate rast i razvoj svog poslovanja?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Bankarski krediti

45% male privrede je imalo iskustva sa bankarskim kreditima. Praktično svi iz proizvodnje su koristili bankarske kredite (94%), dok je situacija u uslužnom sektoru obrnuta (93% nije koristilo kredite). Među onim privrednicima koji su uzimali kredite, oko polovine je zadovoljno brzinom i lakoćom celoukpnog procesa (56%), visinom kamatne stope (49%) i procesom prikupljanja dokumentacije (47%).

Pitanje: Da li ste nekada koristili bankarske kredite?
Baza: Ukupna ciljna populacije

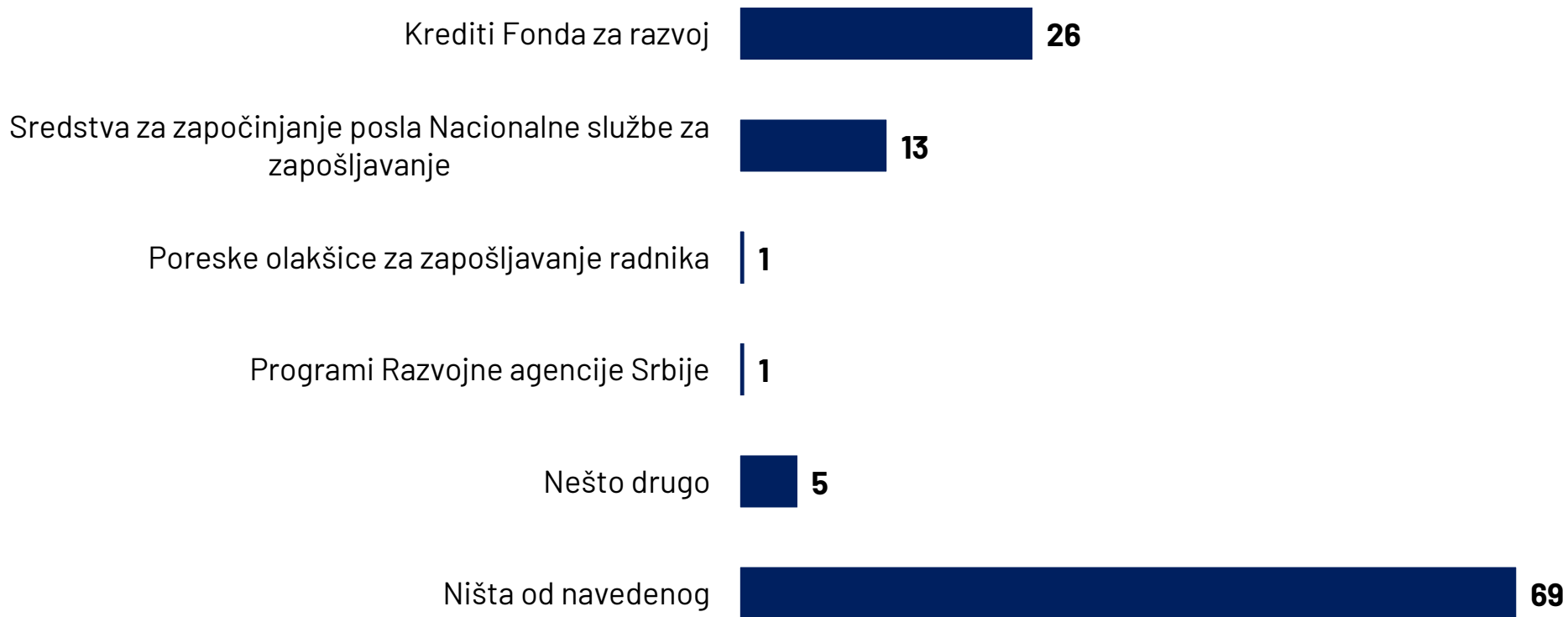
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Ocenite koliko se slažete sa navedenim tvrdnjama vezanim za Vaše iskustvo sa bankarskim kreditima za pravno lice ili preduzetničku radnju
Baza: Oni koji su imali iskustvo sa bankarskim kreditima za pravno lice ili preduzetničku radnju (45% od ciljne populacije)

Državni instrumenti finansiranja

Oko trećine predstavnika male privrede (31%) je koristilo državne instrumente finansiranja i to najčešće kredite Fonda za razvoj (26%) i sredstva za započinjanje posla Nacionalne službe za zapošljavanje (13%). Navike finansiranja se razlikuju u odnosu na delatnost biznisa - polovina proizvodnje je koristila Fond za razvoj (49%), a uslužna delatnost se značajno češće oslanja na sredstva Nacionalne službe za zapošljavanje (25%). S druge strane, čak 96% biznisa koji se bave trgovinom nije koristilo državne finansije.

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Da li ste do sada koristili neke od državnih instrumenata finansiranja? / Višestruki odgovori

Baza: Ukupna ciljna populacije

Poželjni načini finansiranja

Dve trećine predstavnika malih privrednika je želelo da iskorisiti barem neki vid finansiranja razvoja poslovanja. Najpopularniji su državni prorami podrške (45%) i bespovratna sredstva međunarodnih razvojnih organizacija (36%). Iako velika većina trgovinske delatnosti nije koristila državne instrumente finansiranja, čak 71% je zainteresovano da ih isproba u budućnosti. Kod uslužnog sektora primećujemo značajno manju spremnost (54%) da se koriste finansije iz navedenih izvora.

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Koji od sledećih oblika finansiranja razvoja poslovanja biste bili spremni da iskoristite ukoliko bi Vam bili dostupni? / Višestruki odgovori

Baza: Ukupna ciljna populacije

Mentorska podrška pri finansiranju

Među onim privrednicima koji bi iskoristili državne programe podrške, dve trećine su zainteresovane za mentorsku podršku pri konkurisanju. Ova potreba za obukom i dodatnom pomoći je još izraženija kod trgovaca (94%). Zatim, oko polovine male privrede koja bi želela bespovratna sredstva međunarodnih organizacija bi volela ispomoć pri pripremi konkursne dokumentacije.

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Da li biste bili zainteresovani za mentorsku podršku pri pripremi dokumentacije za konkurisanje za sledeće vidove finansijske podrške? / Višestruki odgovori

Baza: Oni koji su spremni da koriste neki od oblika finansiranja razvoja poslovanja (66% od ciljane populacije)

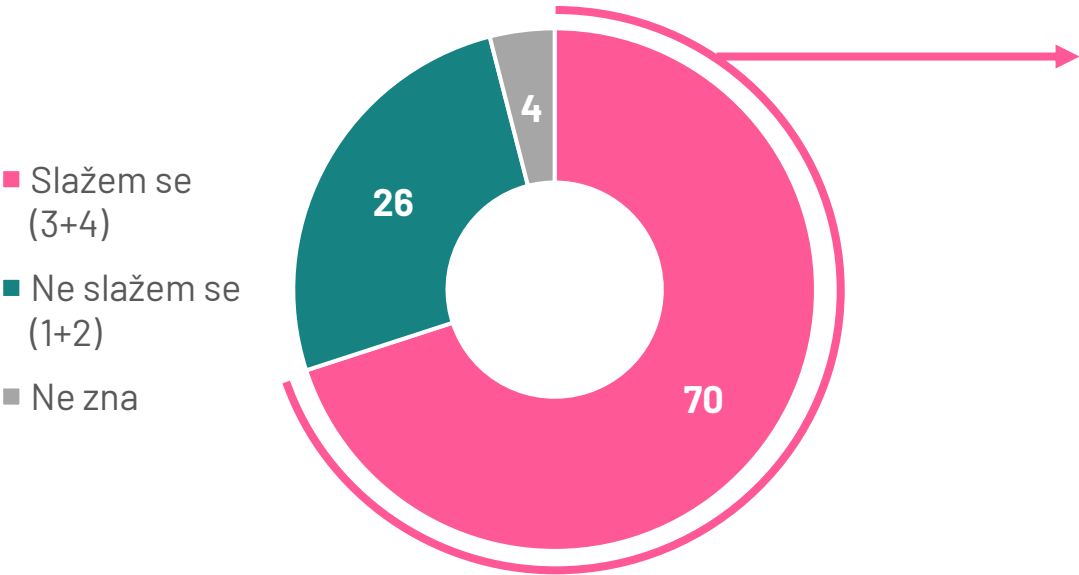
STAVOVI PREMA ŽENSKOM PREDUZETNIŠTVU

05

Stavovi prema ženskom preduzetništvu

Sedam od deset predstavnika male privrede veruje da se žene ređe opredeljuju za pokretanje sopstvenog biznisa, dok je četvrtina suprotnog stava. Kao što se može očekivati, žene na vodećim pozicijama su sklonije (40%) da se ne slože sa navedenom izjavom. Stav o manjoj motivisanosti žena za pokretanje biznisa se najčešće objašnjava kroz nedovoljnu zainteresovanost žena (25%), socijalni i kulturološki kontekst (22%) i nemogućnost balansiranja privatnog i poslovnog života (19%).

„Žene se ređe opredeljuju za pokretanje sopstvenog biznisa“

Pitanje: Koliko se slažete sa sledećom tvrdnjom: Žene se ređe opredeljuju za pokretanje sopstvenog biznisa?
Baza: Ukupna ciljna populacije

Podaci su izraženi u %

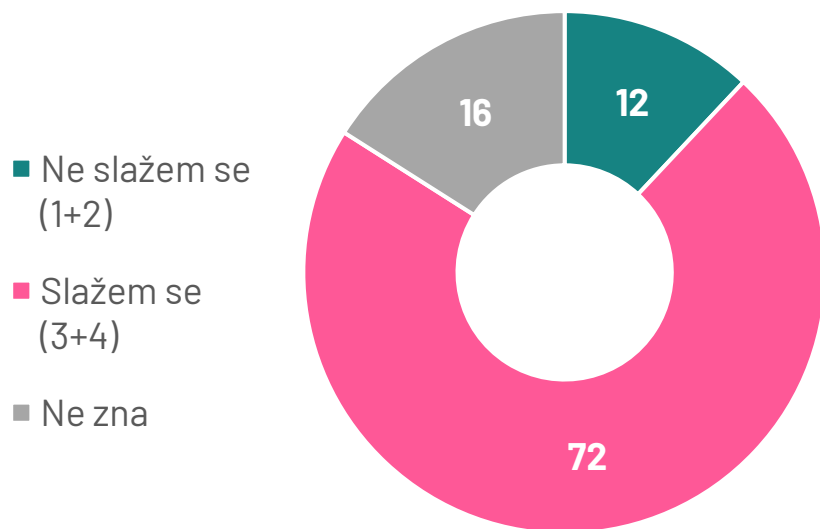
Pitanje: Zbog čega mislite da je to tako? / Višestruki odgovori
Baza: Oni koji se slažu sa tvrdnjom "Žene se ređe opredeljuju za pokretanje sopstvenog biznisa" (70% od ciljane populacije)

Pol i preduzetništvo

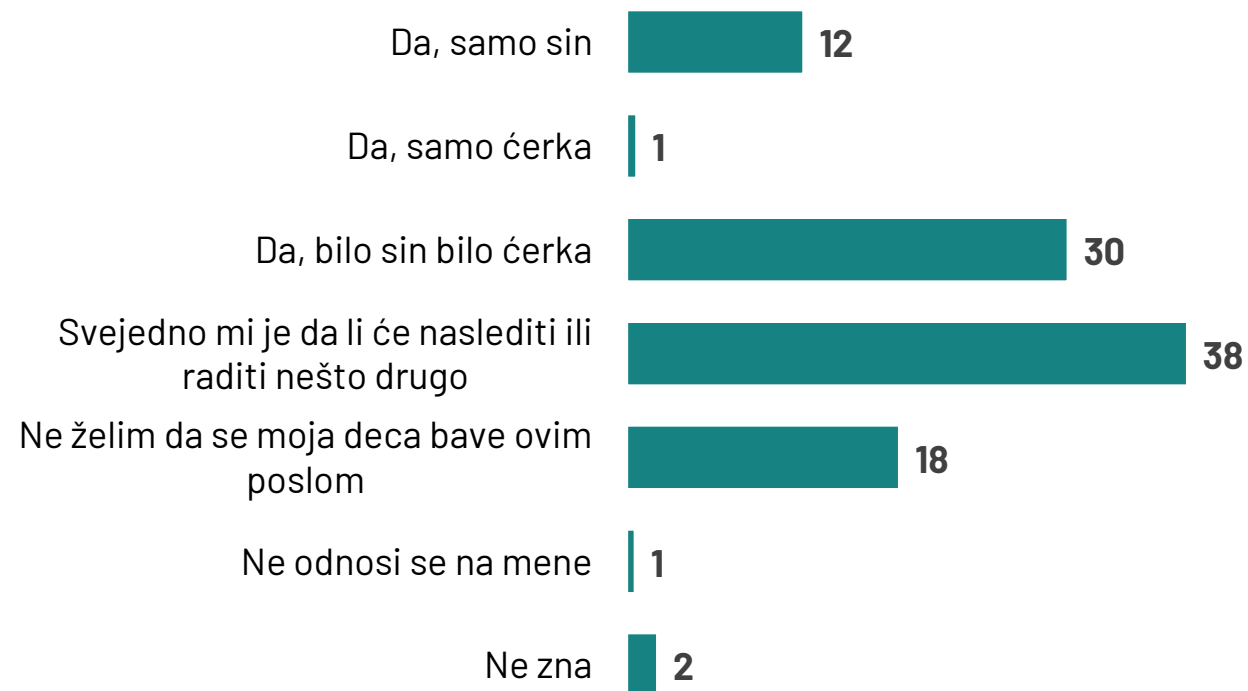
Skoro tri četvrtine (72%) malih privrednika veruje da je muškarcima lakše u biznisu nego ženama, a 12% je suprotnog stava. Skoro dve petine (38%) privrednika nema preferencu da njihova deca naslede posao, dok 30% želi da im dete, bilo sin ili ćerka, nastavi posao; 12% želi da im isključivo sin nasledi biznis, a samo 1% preferira da žensko dete nastavi poslovanje. Žene preduzetnice su sklonije (21%) da ostave svoj biznis samo sinu.

„Muškarcima je lakše u biznisu nego ženama“

Pitanje: Koliko se slažete sa sledećom tvrdnjom: Muškarcima je lakše u biznisu nego ženama?
Baza: Ukupna ciljna populacija

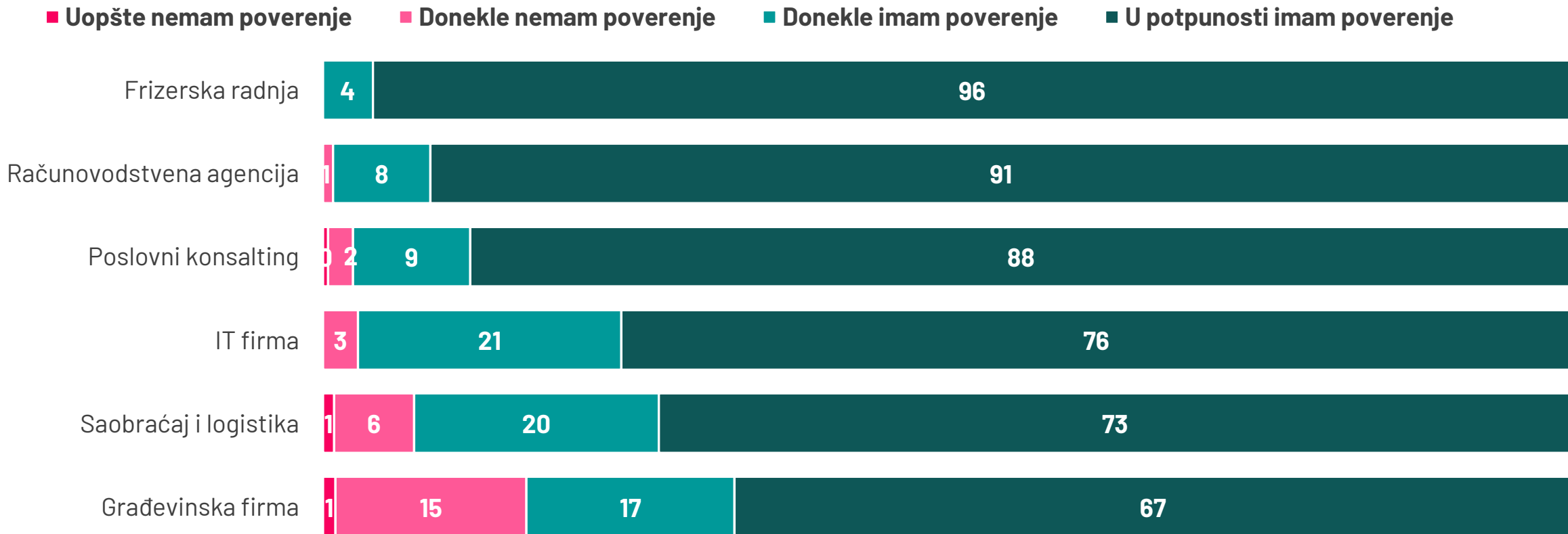
Podaci su izraženi u %

Pitanje: Ukoliko imate decu ili planirate da imate decu, da li biste želeli da oni nasledi Vaš biznis?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Poverenje u preduzetnice

Iako bi većina predstavnika malih privrednika i preduzetnika imala poverenje u žene na čelu preduzeća, postoje razlike u odnosu na oblast poslovanja. Na primer, dok vlasnice frizerskih radnji uživaju puno poverenje, građevinske firme koje predvode žene ulivaju poverenje kod 84% privrednika.

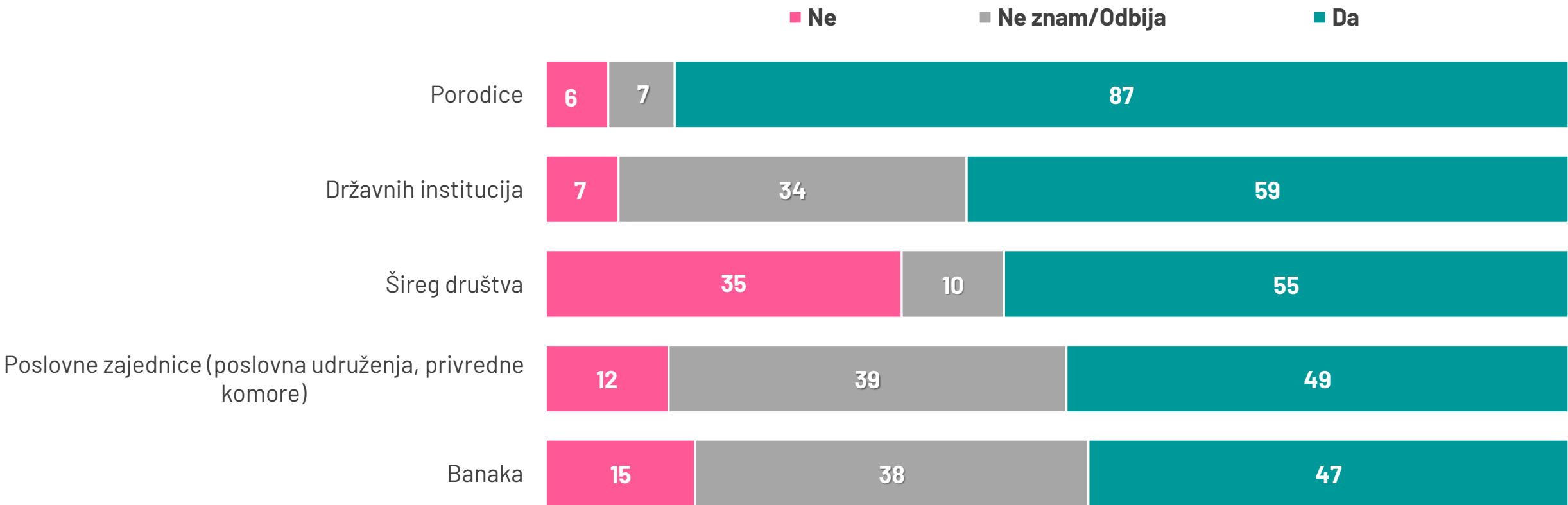
Podaci su izraženi u %

Pitanje: U kojoj meri imate poverenje u preduzetničku radnju ili preduzeće čiji je osnivač, vlasnik ili direktor žena, u navedenim industrijama?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Podrška ženama preduzetnicama

Skoro 90% male privrede veruje da porodica pruža dovoljno podrške ženama koje se odluče da pokrenu sopstveni biznis. Oko polovine ili čak i više od toga veruje da i ostali akteri daju adekvatnu podršku: državne institucije (59%), šire društvo (55%), poslovne zajednice (49%) i banke (47%). Iako oko polovine malih biznisa prepoznaje podršku koju pruža šire društvo za žene preduzetnice, trećina smatra da ova vrsta podrške nedostaje.

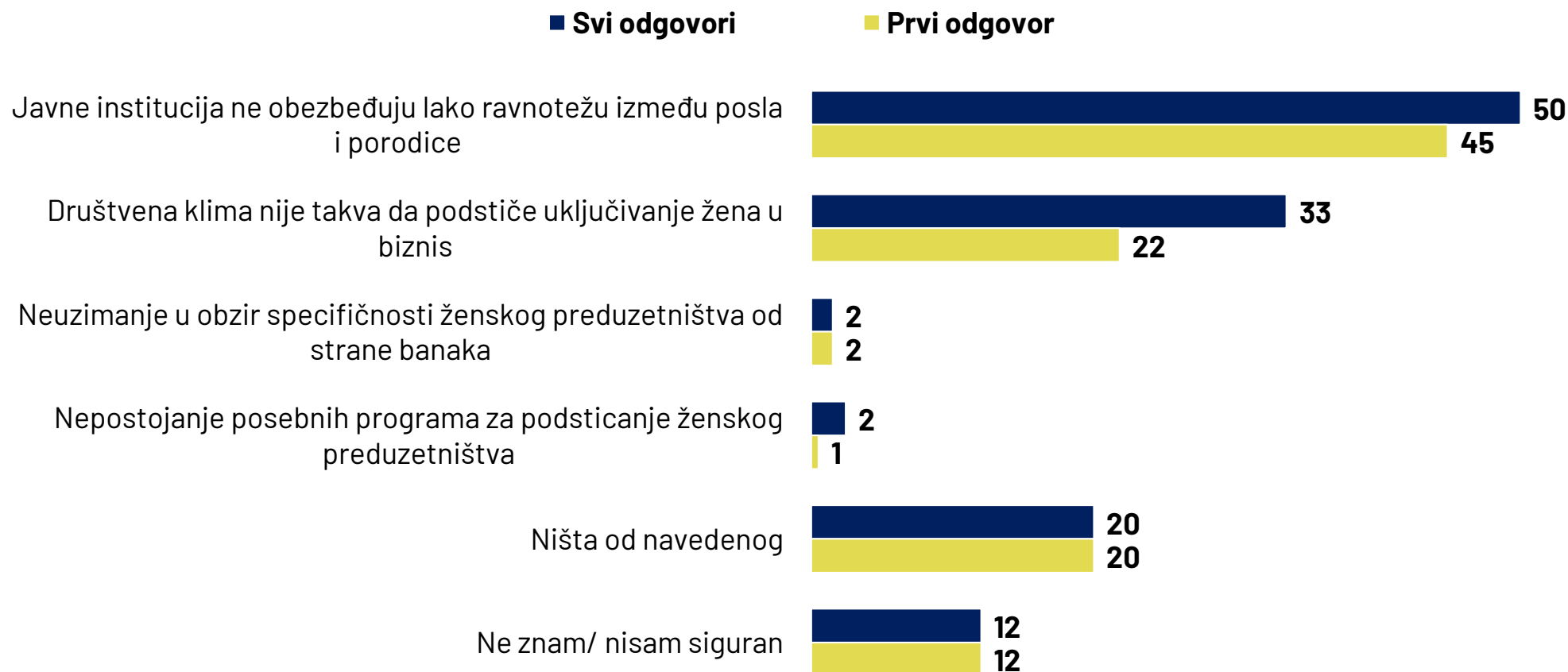
Pitanje: Da li smatrate da žene preduzetnice ili vlasnice preduzeća imaju dovoljno podrške za razvoj svog poslovanja od sledećih aktera?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Podaci su izraženi u %

Problemi ženskog preduzetništva

Kao specifični problemi ženskog preduzetništva, izdvajaju se nedostatak podrške javnih institucija za ravnotežu između porodice i posla (50%) i društvena klima koja ne podstiče uključivanje žena (33%).

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Da li nešto od sledećeg vidite kao specifične probleme ženskog preduzetništva? Možete odabrati do 3 odgovora. / Do 3 odgovora

Baza: Ukupna ciljna populacije

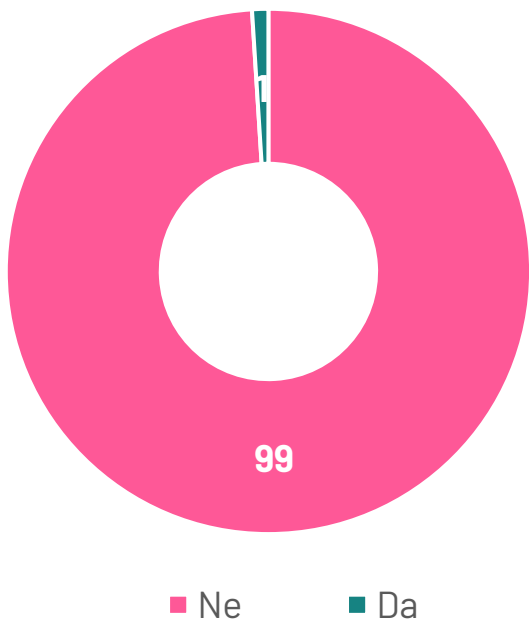
SAVET MALIH BIZNISA

06

Udruženja malih privrednika

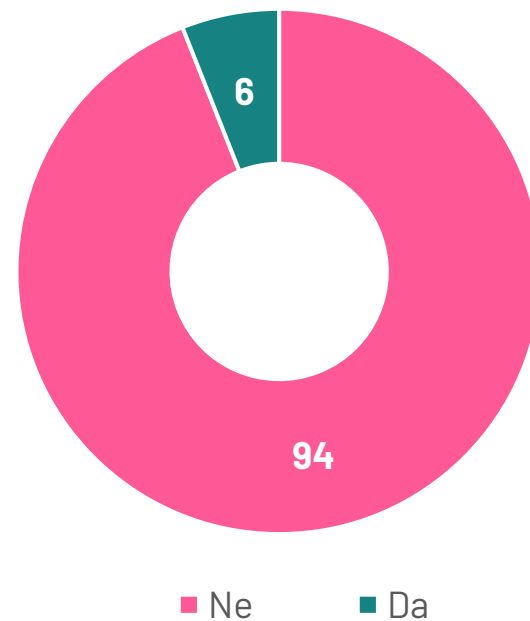
Članstvo u udruženjima preduzetnika ili malih privrednika nije popularno među najmanjim biznisima s obzirom da svega 1% navodi da je član neke asocijacije. Dalje, 6% predstavnika male privrede je upoznato sa Savetom malih biznisa, žene preduzetnice (12%) češće nego muškarci (4%).

Članstvo u udruženju preduzetnika
ili malih prevrednika

Pitanje: Da li ste član nekog udruženja preduzetnika ili malih privrednika u Srbiji?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Upoznatost sa Savetom malih biznisa

Pitanje: Da li ste upoznati sa Savetom malih biznisa?
Baza: Ukupna ciljna populacija

Podaci su izraženi u %

Željeni prioriteti za Savet malih biznisa

Iz ugla male privrede, prioriteti Saveta malih biznisa treba da budu informisanje o izmenama i novim propisima (31%) i rad na smanjenju poreskog opterećenja (27%). Žene preduzetnice (19%), značajno češće od muškaraca (7%), ističu značaj umrežavanja malih biznisa i investitora.

■ Svi odgovori

■ Prvi odgovor

Pitanje: Šta smatrate da bi trebalo da budu prioriteti Saveta malih biznisa? / Višestruki odgovori

Baza: Ukupna ciljna populacije

Podaci su izraženi u %

Razlozi za ućlanjenje u mrežu preduzetnika

Galvni razlog za pridruživanje nekoj vrsti mreže ili organizacije je redovno obaveštavanje o izmenama propisa koji mogu uticati na poslovanje (39%), zagovaranje izmena propisa koje mogu olakšati poslovanje (18%) i povezivanje sa drugim preduzećima zarad saradnje (18%). Ipak, 38% male privrede ne bi ništa moglo da motiviše da se prikljuće nekoj mreži ili organizaciji.

Podaci su izraženi u %

Pitanje: Šta bi vas motivisalo da se ućlanite u neku mrežu/organizaciju? Moguće je odabrati do 3 odgovora. / Do 3 odgovora
Baza: Ukupna ciljna populacije

HVALA